ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЛОКАЛЬНОЇ СТРУКТУРНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ МІСТ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

DIVERSIFICATION OF LOCAL STRUCTURAL ECONOMIC POLICY OF CITIES: CONCEPTUAL ASPECT

УДК 332.14:338.2

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct55-20>

Мельник М.І.

д.е.н., професор, завідувач відділу просторового розвитку
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього
Національної академії наук України»

Лещух І.В.

к.е.н., старший науковий співробітник відділу просторового розвитку
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього
Національної академії наук України»

Melnyk Maryana

State Institution «M.I. Dolishnyi Institute of Regional Research of the National Academy of Sciences of Ukraine»

Leshchukh Iryna

State Institution «M.I. Dolishnyi Institute of Regional Research of the National Academy of Sciences of Ukraine» of Ukraine»

У статті запропоновано концептуальний підхід до диверсифікації локальної економічної політики міст (на прикладі міст Західного регіону України) з урахуванням напрямів трансформації структури їхньої економіки. Цей підхід включає такі напрями: розвиток секторів економіки, які володіють зростаючою економічною та соціальною віддачею, стратегічною конкурентоспроможністю; підтримка інноваційного вектору розвитку; розвиток інфраструктури та формування сприятливого бізнес-середовища; діджиталізація економічної діяльності. Акцентовано, що ключовими принципами політики структурної трансформації економіки міст мають стати забезпечення сталого розвитку громади (тобто досягнення економічного, екологічного та соціального балансу), інноваційність та результативність. А результати структурної трансформації економіки міст повинні задовольняти економічний, екологічний та соціальний аспекти життєдіяльності громади.

Ключові слова: структурна економічна політика, диверсифікація, структура економіки, локальна економіка, економіка регіону, COVID-19.

В статье предложен концептуальный подход к диверсификации локальной экономической политики городов (на примере городов Западного региона Украины) с учетом направлений трансформации структуры их экономики. Этот подход включает следующие направления: развитие секторов экономики, которые обладают растущей экономической и социальной отдачей, стратегической конкурентоспособностью; поддержка инновационного вектора развития; развитие инфраструктуры и формирование благоприятной бизнес-среды; диджитализация экономической деятельности. Акцентируется, что ключевыми принципами политики структурной трансформации экономики городов должны стать обеспечение устойчивого развития общества (то есть достижение экономического, экологического и социального баланса), инновационность и результативность. А результаты структурной трансформации экономики городов должны удовлетворять экономический, экологический и социальный аспекты жизнедеятельности общества.

Ключевые слова: структурная экономическая политика, диверсификация, структура экономики, локальная экономика, экономика региона, COVID-19.

Modern global challenges and threats actualize the search for ways to diversify urban development in order to increase their competitiveness and resilience to global challenges. The article proposes a conceptual approach to the diversification of local economic policy of cities (on the example of cities in the Western region of Ukraine), taking into account the loads of transformations in the structure of their economy. This approach includes the following areas: development of economic sectors with growing economic and social impact, strategic competitiveness; support for the innovative vector of development; infrastructure development and formation of a favorable business environment; digitalization of economic activity. The key principle of the policy of structural transformation of the urban economy should be to ensure sustainable community development (ie achieving economic, environmental and social balance). Other important principles are: efficiency, effectiveness and strategic orientation; social cohesion; stability (manifested in the ability of the local economy to minimize the negative effects of exogenous factors and adapt to new conditions or change the vector of its sustainable development); partnership between different stakeholders (in particular, within the framework of inter-municipal / inter-regional cooperation on the implementation of major infrastructure, social, cultural, innovative, etc. projects); innovation and efficiency. The results of the structural transformation of the urban economy must satisfy the economic, environmental and social aspects of community life. Effective implementation of local structural economic policy is possible only if: first, increasing the role of cities in their socio-economic development for effective structural change (local authorities should be the main strategists in choosing local structural policy, they should have a decisive say in choosing specific economic development programs), and secondly – compliance with the principle of coherence and synchronization of all levels of government (ie building state development priorities, preparation of regional development strategies taking into account state priorities, development of community development strategies that take into account both national priorities and strategic directions of regions/cities).

Key words: structural economic policy, diversification, economic structure, local economy, regional economy, COVID-19.

Постановка проблеми. Світова економічна рецесія, підсилена новим глобальним ризиком – пандемією COVID-19 та безпрецедентними обмежувальними заходами, загострила соціально-економічні дисбаланси у країнах світу, а отже, заклала підвалини сповільнення й вітчизняної економіки. Реаліями сьогодення є несприятлива кон'юнктура світових товарних ринків, зниження експортно-імпорتنих операцій, посилення протекціонізму тощо. З огляду на сукупність зазначених викликів та необхідність нівелювання їхнього негативного впливу на соціально-економічний розвиток громади сучасна модель регіонального

розвитку має будуватися на основі диверсифікованих підходів до реалізації локальної структурної економічної політики з урахуванням ендогенних чинників розвитку території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості та тенденції розвитку міст розглядаються у науковій літературі з різних позицій: державного управління [1; 2], географічної [3; 4], економічної [5; 6] та ін.

Питанням розвитку міських поселень присвячено низку праць і науковців ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. Долишнього НАН України» [7–9].

Однак нові глобальні виклики та загрози (пандемія COVID-19, посилення протекціонізму, інформаційні війни, проблеми на глобальному ринку праці тощо) актуалізують пошук шляхів диверсифікації розвитку міст задля підвищення їхньої конкурентоспроможності та стійкості до глобальних викликів.

Метою дослідження є розроблення концептуальних підходів до диверсифікації локальної структурної економічної політики міст (на прикладі міст Західного регіону України).

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовим принципом політики структурної трансформації економіки будь-якого міста, на нашу думку, має бути забезпечення сталого розвитку громади, який полягає у досягненні економічного, екологічного та соціального балансу. Іншими принципами мають бути:

- розвиток ВЕД, які володіють зростаючою економічною та соціальною віддачею, а також стратегічною конкурентоспроможністю;
- ефективність, результативність та стратегічна орієнтація;
- підвищення ролі міст у їх соціально-економічному розвитку (місцеві органи влади мають бути головними стратегами під час вибору місцевої структурної політики);
- узгодження та синхронізація дій усіх рівнів влади та управління (вибудовування державних пріоритетів розвитку країни, підготовка регіональних стратегій розвитку з урахуванням державних пріоритетів; розроблення стратегій розвитку окремих громад, що враховують як загальнонаціональні пріоритети, так і стратегічні напрями розвитку регіонів).

А результати структурної трансформації економіки міст, на нашу думку, повинні задовольняти три аспекти життєдіяльності громади:

- 1) економічний: забезпечення конкурентоспроможності міста; задоволення матеріальних потреб населення та бізнесу; можливість самореалізації потенціалу людини в економічній сфері діяльності;
- 2) екологічний: підвищення якості життя міського населення; досягнення екологічної безпеки; здорове та тривале проживання в місті;
- 3) соціальний: можливість соціального, інтелектуального та духовного розвитку; реалізація прав та свобод населення та бізнесу; можливість самореалізації потенціалу людини у соціальній сфері діяльності; комфортні соціально-побутові умови життя; соціальна безпека та захищеність; соціальна інтеграція (згуртованість) громади.

Емпіричний аналіз секторальної та просторової трансформації структури економіки міст¹ Західного регіону України, здійснений авторами у попередніх дослідженнях [10; 11], дав змогу виокремити два

типи міст залежно від структури їхньої економіки у 2012 р. та інтенсивності структурних зрушень у ній упродовж 2012–2019 рр. (табл. 1).

Економічне зростання міст Західного регіону України може бути досягнене, з одного боку, за умови забезпечення відповідних темпів зростання і підвищення продуктивності в усіх значимих для локальної економіки секторах (при цьому потенціал зростання і драйвери конкурентоспроможності істотно різняться для кожного сектору економіки та визначаються наявними у місті ресурсами). З іншого боку, ефективність структурної трансформації економіки залежить від низки внутрішніх чинників розвитку міста [11], насамперед екологічних (умови проживання, рівень забруднення території); містобудівних або планувальних (практика просторового планування, дотримання містобудівних умов та обмежень); соціальних (рівень соціальної сегрегації, розвиненість соціальної інфраструктури, соціальний захист та охорона здоров'я, доступ населення до освітніх послуг); інституційних (управління містом на засадах демократії, розвитку громадянського суспільства, корумпованість місцевих органів влади, бюджетна політика та стратегування соціально-економічного розвитку).

З огляду на все вище зазначене, нами запропоновано концепцію диверсифікації розвитку міст Західного регіону України в контексті трансформації структури їхньої економіки (рис. 1).

Розглянемо детальніше ключові напрями диверсифікації розвитку міст в контексті трансформації структури їхньої економіки.

Розвиток секторів економіки, які володіють зростаючою економічною та соціальною віддачею, стратегічною конкурентоспроможністю. Формування пріоритетів сучасної локальної політики структурної трансформації економіки міст Західного регіону України (та й загалом міст/регіонів) повинно передбачати поступову відмову від патерналістських інструментів прямої підтримки окремих секторів економіки чи суб'єктів господарювання на противагу використанню інструментів, дія яких спрямована на формування ефективного середовища взаємодії між бізнесом, владою та суспільством для формування конкурентного ринку, адекватного внутрішнім і зовнішнім викликам. Кожному місту важливо підтримати ті сектори економіки, які базуються на їхній самоідентифікації та ключових конкурентних перевагах розвитку, мають зростаючу економічну та соціальну віддачу, а також стратегічну конкурентоспроможність, тобто принесуть максимальний соціально-економічний ефект для розвитку регіонів у майбутньому, а також забезпечать високу якість наданих послуг населенню [12].

¹ Тут і далі йдеться про міста, які до липня 2020 р. мали статус «місто обласного значення».

Таблиця 1

Типи міст Західного регіону України залежно від структури їхньої економіки у 2012 р. та інтенсивності структурних зрушень у ній упродовж 2012–2019 рр.

№ з/п	Типи великих міст	Міста
1.	Міста, які зберегли профільність економічної структури	
	1.1. Типові промислові центри	Новий Розділ, Володимир-Волинський, Нововолинськ, Бурштин
2.	Міста, які рухаються у напрямі диверсифікації структури економіки	
	2.1. Міста – промислові центри, які диверсифікували свою діяльність шляхом розвитку сервісної економіки	– Борислав, Берегове та Дубно (нарощення економічного потенціалу відбулося у секторі послуг); – Вараш (активізувався розвиток будівництва); – Моршин (нарощення економічного потенціалу відбулося у секторі торгівлі); – Болехів (активізувався розвиток будівництва, сектор послуг та торгівлі)
	2.2. Міста, які трансформували структуру своєї економіки у напрямі розвитку промисловості	– Тернопіль, Калуш, Ужгород, Хуст (левоу частку у структурі їхньої економіки в базовому періоді становила торгівля); – Яремче (пріоритетом економічної діяльності міста в базовому періоді були послуги)
	2.3. Міста, які, попри поліпрофільність економічної структури у базовому періоді наростили впродовж наступних років економічний потенціал лише в певному секторі економічної діяльності	– Львів, Луцьк, Івано-Франківськ, Мукачеве (наростивши у попередні роки потенціал у промисловості, торгівлі та послугах, сьогодні активізували розвиток будівництва); – Самбір, Червоноград, Коломия, Чоп (активізувався розвиток промисловості); – Дрогобич та Рівне (осередки розвитку сектору послуг); – Стрий Моршин (активізувався розвиток торгівлі)
	2.4. Інші міста (змінити вектор економічної діяльності в напрямі розвитку суміжних галузей)	– Ковель та Чернівці (у базовому періоді левоу частку в їхній економіці займала торгівля, сьогодні інтенсивніше розвивається сектор послуг); – Трускавець (будучи осередком рекреації, туризму тощо (фактично – це сектор послуг), місто наростило потенціал у секторі будівництва)

Джерело: складено на основі [10]

Основними чинниками, які сприяють забезпеченню зростаючої віддачі, ураховуючи стандарти економічної теорії та беручи до уваги сучасні наукові дослідження, можна назвати [13]:

1. Економію від масштабу. Ефект масштабу передбачає падіння граничних витрат виробництва за збільшення обсягів виробництва. Ця категорія пов'язана з поліпшенням управління у рамках великої організації або території, можливістю проведення великих науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, установленням стандарту якоїсь технології, монополістичною конкуренцією і ін.

2. Зростання освіти й якості людського капіталу. У даній категорії розглядаються такі явища, як поглиблення спеціалізації працівників, що дає змогу в подальшому здійснювати також економію на масштабі (А. Сміт, А. Маршалл), крива навчання, або «петля навчання» (Д. Кольб), згідно з якою накопичені у виробництві знання збільшують продуктивність праці (роботи Е. Янга, К. Ерроу та П. Ромера): підтримка, поширення і розвиток інновацій, а також розширення інформаційних мереж для збільшення потоків обміну інформацією.

3. Упровадження інноваційних технологій. Увага, яку привертає до себе інноваційний процес, пояснюється перш за все тим, що він здатний на таку

віддачу, ефективність якої набагато вища стандартних підходів і прийомів. Окрім того, стимульований технічний прогрес сприяє скороченню потреби в більш дорогих факторах виробництва і, відповідно, знижує граничні витрати. Як показано у низці робіт, обсяг інноваційної діяльності фірми зростає більш ніж пропорційно зі збільшенням її розмірів, а також збільшується в міру концентрації ринку.

4. Створення підтримуючих інститутів і розвиток менеджменту. У даній категорії як основний фактор розглядаються стандарти (найчастіше технологічні), інституційне середовище, що формують довгострокові тенденції економічного зростання, управління і структура організації та ін.

5. Мережеві ефекти (у тому числі так звана інфрамаржинальна економіка). Інфрамаржинальна економіка являє собою застосування інфрамаржинального аналізу для дослідження мережевих ефектів поділу праці і пов'язаних із цим економічних проблем (роботи австралійського вченого Xiaokai Yang). Механізм дії зростаючої віддачі у зв'язку з мережевими ефектами відображає, наприклад, один із законів Меткалфа: корисність мережі дорівнює половині квадрата чисельності користувачів цієї мережі.

6. Залежність від попереднього шляху (path dependence). Цей фактор пояснює залежність

Рис. 1. Концепція диверсифікації розвитку міст Західного регіону України в контексті трансформації структури їх економіки

Джерело: складено авторами

поточного вибору агентів від зроблених раніше, у т. ч. випадкових, незначних історичних подій і т. д. Оскільки в ході кожного вибору відбувається запам'ятовування інформації і створення певних зразків (патернів), то в подальшому витрати на прийняття рішень у рамках вибраного шляху (path) скорочуються, що призводить до ефекту зростаючої віддачі.

7. Неподільність факторів виробництва. У науковій літературі вказується, що зростаюча віддача пояснюється присутністю неподільності хоча б в одному з необхідних факторів виробництва.

8. Просторові особливості. «Територія» в такому разі розглядається як система локалізованих технологічних екстерналій. Простір виступає джерелом зростаючої віддачі від масштабу і позитивних екстерналій, які приймають форму економії від агломерації і локалізації. Більш високі темпи зростання досягаються в локальній виробничій системі, в якій зростаюча віддача від масштабу позитивно впливає на виробничу ефективність, призводить до зниження виробничих і трансакційних витрат та до зростання інноваційної спроможності економічних агентів. Більше того, територія розглядається як система локального управління, яка об'єднує державу, приватних учасників ринку та інститутів. Нарешті, територія є системою економічних та соціальних відносин, що становлять соціальний капітал конкретного географічного простору [14].

Як справедливо зазначає Е. Райнерт [15], успішна стратегія розвитку включає диверсифікацію виробництва, перехід від секторів зі спадаючою віддачею (традиційного виробництва сировинних матеріалів і сільського господарства) до секторів зі зростаючою віддачею (технологій, інтенсивної обробної промисловості і послуг), у результаті відбувається поділ праці і виникає інший суспільний лад. Звільнивши з полону натуральне сільське господарство, така стратегія допоможе створити міський ринок для товарів, що сприяє спеціалізації та інноваціям, розвитку нових технологій, альтернативних секторів трудової зайнятості та економічної синергії, які об'єднують національну державу. Ключ до стабільного розвитку – це взаємодія між секторами зі спадаючою і зростаючою віддачею в межах одного ринку праці.

Підтримка інноваційного вектору розвитку. Сьогодні у глобальному світі основною стратегічною ціллю розвитку економіки має бути інноваційно орієнтований вектор структурних зрушень.

Визначальне місце в системі досягнення цілей локального розвитку належить, на нашу думку, секторальній галузевій політиці, яка спрямована на підвищення конкурентоспроможності міст, забезпечення їх ефективної спеціалізації з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу. У Європейському Союзі такий підхід

до структурних трансформацій отримав назву *smart-спеціалізація* («розумна спеціалізація», орієнтація на комплексну модернізацію та інноваційний розвиток на основі технологій нового покоління). Зазначений принцип починаючи з 2021 р. закладено в основу формування вітчизняних регіональних стратегій розвитку. Однак ст. 16 Закону України «Про засади державної регіональної політики» [16] регламентує й можливість міст розробляти власні стратегії розвитку на засадах smart-спеціалізації. Окрім того, підтримка розвитку регіональної smart-спеціалізації та державне фінансування проєктів smart-спеціалізації визначені ключовими напрямками планування регіонального розвитку відповідно до проєкту «Національної економічної стратегії – 2030».

З огляду на те, що smart-спеціалізація передбачає аргументоване визначення окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг території, вважаємо, що зазначений захід сприятиме трансформації секторів економіки міст у більш ефективні. У цьому контексті важливим є й забезпечення приєднання міст України до Європейської платформи smart-спеціалізації (S3 Platform) із метою відкриття їм доступу до інструментів платформи.

До ключових чинників інноваційного розвитку міст належить також ефективне функціонування *інноваційної інфраструктури*. У цьому контексті стратегічним пріоритетом розвитку міст є розбудова мережі кластерів та індустріальних (промислових) парків як структур, спроможних перетворювати ідеї в науково-технічні розробки і сприяти впровадженню останніх у виробництво.

Розвиток інфраструктури; формування сприятливого бізнес-середовища. Структура економіки міста значною мірою формується під впливом бізнесу, який у ньому розвивається. Бізнес-рішення відіграють важливу роль у подоланні бідності, соціальному забезпеченні населення, боротьбі з погіршенням стану навколишнього середовища тощо.

За даними [17], приблизно 93% суб'єктів господарювання у містах Львівської області – це, власне, малі та середні підприємства. У містах Івано-Франківської [18] та Закарпатської [19] областей відповідний показник становить приблизно 95%.

У 2019 р. МСБ був місцем праці 88,5% зайнятого населення Львівської області (на жаль, відповідні дані по містах відсутні), у Тернопільській [20] області зазначений показник становив 90%, а в Рівненській [21] області – 94,4%. Однак попри позитивну динаміку кількості підприємств у 75% досліджуваних містах, за нашими підрахунками, трансформація структури економіки міст Західного

регіону України у 2012–2019 рр. результувалася зростання зайнятості лише у чотирьох містах: Івано-Франківську, Коломиї, Кременці та Чорткові (тут середньорічний темп зміни середньооблікової кількості штатних працівників був >1). Цим, зокрема, й аргументується необхідність пошуку механізмів розвитку інфраструктури та формування сприятливого бізнес-середовища.

Перспективи розвитку інфраструктури та формування сприятливого бізнес-середовища у містах Західного регіону України загалом пов'язані з розширенням локальних, внутрішньорегіональних, міжрегіональних та міжнародних зв'язків, активізацією міжмуніципального співробітництва, просторовою оптимізацією економічних кластерів, формуванням інституційного середовища для стимулювання ендегенних чинників розвитку, тобто ефективного використання внутрішнього потенціалу зростання.

Діджиталізація економічної діяльності. Діджиталізація економічної діяльності – це використання цифрових технологій та даних із метою одержання прибутку, поліпшення бізнесу, зміни/трансформації бізнес-процесів та створення належного середовища для їх реалізації, в основі якого – використання цифрової інформації. Для цілей провадження господарської діяльності діджиталізація розглядається насамперед як уможливлення, поліпшення та/або перетворення бізнес-операцій та/або бізнес-функцій, та/або бізнес-моделей/процесів, та/або ж усієї діяльності у цілому через застосування цифрових технологій та більш широке використання перетворених у знання цифрових даних із метою одержання певних переваг. У рамках процесу діджиталізації головна увага приділяється системам інформування та взаємодії, посиленням за допомогою оцифрованих даних та процесів [22].

В умовах структурних трансформацій економіки міст Західного регіону України діджиталізація є важливою компонентою механізму управління розвитком міста і його ресурсами, що проявляється у використанні спрощених технологій користування сервісами, які пропонують міські установи (активне використання різноманітних цифрових технологій у місті; використання інформаційних та комунікаційних технологій для трансформації довкілля; впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у системи управління містом). Таким чином, фактично йдеться про *всебічне впровадження концепції Smart City («розумного міста»)* в управління міським розвитком.

Висновки з проведеного дослідження. З одного боку, ефективна реалізація локальної структурної економічної політики можлива лише за умови підвищення ролі міст/регіонів у їх соціально-економічному розвитку для проведення ефективних структурних змін і пошуку нових

підходів до здійснення процесів регіональних структурних трансформацій. Місцеві органи влади мають бути головними стратегами під час вибору місцевої структурної політики, їм має належати вирішальне слово під час вибору конкретних економічних програм розвитку.

З іншого боку, ефективність реалізації структурної економічної політики напряму залежить від дотримання принципу узгодженості та синхронізації дій усіх рівнів влади та управління. Він передбачає вибудовування державних пріоритетів розвитку країни, підготовку регіональних стратегій розвитку з урахуванням державних пріоритетів, розроблення стратегій розвитку окремих громад, що враховують як загальнонаціональні пріоритети, так і стратегічні напрями розвитку регіонів. Також цей принцип охоплює такий елемент, як вибудовування міцних горизонтальних – міжрегіональних і міжмуніципальних – зв'язків, протекцію розвитку кооперації регіонів і локальних територій. Лише за умови дотримання зазначених принципів можна досягнути структурної збалансованості економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дегтярьова І., Горблюк С. Модель міста як об'єкта ревіталізації. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2020. № 3. С. 59–66. DOI 10.36030/2310-2837-3(98)-2020-59-66.
2. Дроздов Д. Управління розвитком міст-агломерацій та прилеглих об'єднаних територіальних громад за допомогою сучасних містобудівних та транспортних концепцій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 146–151. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.146.
3. Мезенцев К. Тренди розвитку міських поселень в Україні: стійкі та вразливі міста. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*. 2013. Вип. 1. С. 31–36.
4. Гукалова І., Омел'ченко Н. Ідеологія сучасної георубаністики: еволюція досліджень міського розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. Вип. 13. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-13-3>.
5. Громова Т. Сталій економічний розвиток міст і регіонів: проблеми та перспективи. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 15–19. DOI: 10.32782/2224-6282/156-2.
6. Кучер С. Диверсифікація економіки приморського міста. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2017. Вип. 23(2). С. 29–32.
7. Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації: монографія / наук. ред. М.І. Мельник; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2016. 552 с.
8. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій: методичні

підходи та результати оцінювання : наукова доповідь / наук. ред. І.З. Сторонянська ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2018. 144 с.

9. Інклюзивний вимір розвитку міст – центрів ділової активності України: тенденції та перспективи : наукова доповідь / наук. ред. М.І. Мельник ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2019. 55 с.

10. Мельник М.І., Лещух І.В., Щеглюк С.Д. Трансформація структури економіки міст Західного регіону України: секторальний вимір. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 1(36). С. 382–389.

11. Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості : наукова доповідь / наук. ред. М.І. Мельник ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 163 с.

12. Ефективність використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України : наукова доповідь / наук. ред. М.І. Мельник ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 176 с.

13. Кирдина С., Шаталова Т. Возрастающая отдача в современной экономической литературе: контент-анализ российских и зарубежных источников. *Феномен возрастающей отдачи в экономике и политике : сб. науч. тр.* 2014. С. 18–54.

14. Camagni R. On the Concept of Territorial competitiveness: Sound or Misleading? *Urban Studies*. 2002. № 39(13). URL: <http://www.sre.wu.wien.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa02/cd-rom/papers/518.pdf> (дата звернення: 02.04.2021).

15. Райнерт Е.С. Як багаті країни стали багатими, і чому бідні країни залишаються бідними. URL: https://id.hse.ru/data/2016/12/22/1112066820/Reinert_5_ed._site.pdf (дата звернення: 02.04.2021).

16. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 02.04.2021).

17. Головне управління статистики у Львівській області: офіційний сайт. URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/index.php> (дата звернення: 02.04.2021).

18. Головне управління статистики в Івано-Франківській області : офіційний сайт. URL: <http://www.ifstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2021).

19. Головне управління статистики у Закарпатській області : офіційний сайт. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2021).

20. Головне управління статистики у Тернопільській області : офіційний сайт. URL: <http://www.te.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2021).

21. Головне управління статистики у Рівненській області : офіційний сайт. URL: <http://www.gusrv.gov.ua> (дата звернення: 02.04.2021).

22. De Clerck J.-P. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. URL: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/> (дата звернення: 02.04.2021).

REFERENCES:

1. Degtyareva I., Gorblyuk S. (2020) Model' mista yak ob'yekta revitalizatsiyi [Model of the city as an object of revitalization]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnya – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Series: Public Administration*, no. 3, pp. 59–66. DOI: 10.36030/2310-2837-3(98)-2020-59-66. (in Ukrainian)

2. Drozdov D. (2020) Upravlinnya rozvytkom mist-ahlomeratsiy ta pryehlykh ob'yednanykh terytorial'nykh hromad za dopomohoyu suchasnykh mistobudivnykh ta transportnykh kontseptsiy [Management of development of cities-agglomerations and adjacent united territorial communities with the help of modern urban planning and transport concepts]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 2, pp. 146–151. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.146. (in Ukrainian)

3. Mezentshev K. (2013) Trendy rozvytku mis'kykh poselen' v Ukraini: stiyki ta vrazlyvi mista [Trends in urban development in Ukraine: sustainable and vulnerable cities]. *Visnyk Kyiv's'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Heohrafiya – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Geography*, no. 1, pp. 31–36. (in Ukrainian)

4. Hukalova I., Omel'chenko N. (2020) Ideolohiya suchasnoyi heourbanistyky: evolyutsiya doslidzhen' mis'koho rozvytku [The ideology of modern geourbanism: the evolution of urban development research]. *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, no. 13. (in Ukrainian)

5. Hromova T. (2020). Stalyy ekonomichnyy rozvytok mist i rehioniv: problemy ta perspektyvy [Sustainable economic development of cities and regions: problems and prospects]. *Ekonomichnyy prostir – Economic space*, no. 156, pp. 15–19. DOI: 10.32782/2224-6282/156-2. (in Ukrainian)

6. Kucher S. (2017) Dyversyfikatsiya ekonomiky prymors'koho mista [Diversification of the economy of the coastal city]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management*, no. 23(2), pp. 29–32. (in Ukrainian)

7. Metropolyni funktsiyi velykykh mist Ukrainy: potentsial rozvytku ta perspektyvy realizatsiyi : monohrafiya [Metropolis functions of large cities of Ukraine: development potential and prospects of implementation: monograph] / science. ed. M. Melnyk; SI "Institute of Regional Studies. E. Dolny National Academy of Sciences of Ukraine". Lviv, 2016. 552 p. (in Ukrainian)

8. Detsentralizatsiya v Ukraini ta yiyi vplyv na sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok terytoriy: metodychni pidkhody ta rezul'taty otsynuyannya: naukova dopovid' [Decentralization in Ukraine and its impact on the socio-economic development of territories: methodological approaches and evaluation results: scientific report] / SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine"; Science. ed. I. Storonyanska. Lviv, 2018. 144 p. (in Ukrainian)

9. Inklyuzyvnyy vymir rozvytku mist – tsentriv dilo-voyi aktyvnosti Ukrayiny: tendentsiyi ta perspektyvy: naukova dopovid' [Inclusive dimension of development of cities – centers of business activity of Ukraine: tendencies and prospects: scientific report] / SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine"; Science. ed. MI Melnyk. Lviv, 2019. 55 p. (in Ukrainian)

10. Mel'nyk M., Leshchukh I., Shchelyuk S. (2021) Transformatsiya struktury ekonomiky mist Zakhidnoho rehionu Ukrayiny: sektoral'nyy vymir [Transformation of the structure of the urban economy of the Western region of Ukraine: a sectoral dimension]. *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activities: problems of theory and practice*, no. 1 (36), pp. 382–389. (in Ukrainian)

11. Strukturna transformatsiya ekonomiky mist Zakhidnoho rehionu Ukrayiny: peredumovy, chynnyky ta osoblyvosti: naukova dopovid' [Structural transformation of the urban economy of the Western region of Ukraine: preconditions, factors and features: scientific report] / SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine"; Science. ed.: M. Melnyk. Lviv, 2020. 163 p. (in Ukrainian)

12. Efektyvnist' vykorystannya potentsialu sektoru komertsyynykh posluh u zabezpechenni sotsial'no-ekonomichnoho zrostannya rehioniv Ukrayiny: naukova dopovid' [Efficiency of using the potential of the commercial services sector in ensuring the socio-economic growth of the regions of Ukraine: scientific report] / NAS of Ukraine. SI Dolishny Institute for Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine; Science. editor M. Melnyk. Lviv, 2020. 176 p. (in Ukrainian)

13. Kirdina S., Shatalova T. (2014). Vozrastayushchaya otdacha v sovremennoy ekonomicheskoy literature: kontent-analiz rossiyskikh i zarubezhnykh istochnikov [Increasing returns in modern economic literature: content analysis of Russian and foreign sources]. *Fenomen vozrastayushchey otdachi v ekonomike i politike: sb. nauch. tr. – The phenomenon of increasing returns in economics and politics: collection of scientific. Proceedings*, p. 18–54. (in Russian)

14. Camagni R. (2002) On the Concept of Territorial competitiveness: Sound or Misleading? *Urban Studies*, no. 39(13). Available at: <http://www.sre.wuwi.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa02/cd-rom/papers/518.pdf> (accessed 02 April 2021).

15. Eric S. Reinert. Yak bahati krayiny staly bahatymy, i chomu bidni krayiny zalyshayut'sya bidnymy [How rich countries became rich, and why poor countries remain poor]. Available at: https://id.hse.ru/data/2016/12/22/1112066820/Reinert_5_ed._site.pdf (accessed 02 April 2021). (in Ukrainian)

16. Pro zasady derzhavnoyi rehional'noyi polityky: Zakon Ukrayiny [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine]. 05.02.2015 Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (accessed 2 April 2021). (in Ukrainian)

17. Holovne upravlinnya statystyky u L'vivs'kiy oblasti [Main Department of Statistics in Lviv region]. Official site. Available at: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/index.php> (accessed 2 April 2021). (in Ukrainian)

18. Holovne upravlinnya statystyky v Ivano-Frankivs'kiy oblasti [Main Department of Statistics in Ivano-Frankivsk region]. Official site. Available at: <http://www.ifstat.gov.ua/> (accessed 02 April 2021). (in Ukrainian)

19. Holovne upravlinnya statystyky u Zakarpat-s'kiy oblasti [Main Department of Statistics in Zakarpattia region]. Official site. Available at: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> (accessed 02 April 2021). (in Ukrainian)

20. Holovne upravlinnya statystyky u Zakarpat-s'kiy oblasti [Main Department of Statistics in Zakarpattia region]. Official site. Available at: <http://www.te.ukrstat.gov.ua> (accessed 2 April 2021). (in Ukrainian)

21. Holovne upravlinnya statystyky u Rivnens'kiy oblasti [Main Department of Statistics in Rivne region]. Official site. Available at: <http://www.gusrv.gov.ua/> (accessed 02 April 2021). (in Ukrainian)

22. De Clerck J.-P. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. Available at: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digitaltransformation-disruption/> (accessed 02 April 2021).